

uerit domū: inuanū laborauerūt edificātes eam. Et ne istā domū audiēdo parūū aliquid putares: Nisi dñs inquit custodie rit ciuitatē: inuanū laborauit qui custodit eā. Illa est g̃ dom⁹ que est ciuitas. Ipsa g̃ habet ianuā tāq̃ dom⁹: et habz portā tāq̃ ciuitas. Qui est g̃ ianuā dom⁹: ipse est porta ciuitatis. Ergo si christus porta ciuitatis: ille nō erubescit qui in christo stat et sic p̃dicat. Qui autē p̃tra christū p̃dicat: clauditur cōtra illū portā. Qui sunt isti qui cōtra christū p̃dicāt: Qui negant: qz misse sunt sagitte de manu potentis: et puenerūt vsq̃ in fines terre: et ipsa hereditas dñi: de qua dictum est: Postula a me et dabo tibi gentes hereditatē tuā et possessionē tuā terminos terre. P̃dicatū est: auditū est anteq̃ fieret: et iam factū nolunt agnoscere. Qui disputāt g̃ cōtra christū: extra portā sunt: qz suos honores querūt: non christi. Qui autē p̃dicat in portā: christi honores querit nō suū. Et ideo qui p̃dicat in portā dicit: Nolite in me p̃sumere: nō enī per me sed per portā intrabitis. Illi autē qui volūt hoīes in seipsos p̃sumere: nolūt eos intrare per portā: non murū si claudīt cōtra illos portā: et ociosi pulsant vt aperiat. Ad estote g̃ animo fr̃es p̃pter etiā crastinū sermonē ex nostra pollicitatōe adiuuāte dño vobis reddēdū ex euāgelio de colūba: In cuius noīe promissim⁹: in illi⁹ misericordia reddem⁹. Sz vt possim⁹ esse idonei redditores: ne audaces fuerimus promissores: orate pro nobis.

Explicit tractatus de psalmo. CXXVI

Incipit tractatus de psalmo. CXXVII

Prefatio.

Sicut dicit ap̃ls fratres carissimi: Spiritualib⁹ spiritualia cōpam⁹: Animalis autē homo nō p̃cipit q̃ sunt sp̃s dei: Lauēdū est ne hoīes animales nō p̃cipiētes que sunt sp̃s dei: scādālizent: potius in hoc psalmo q̃ edificetur. Nam breuiter quāq̃ eū cū cantarec̃ audi uim⁹. Quia breuis est: curro eum nō tractans: sz legēs. Et videte si talia quisq̃ cōcupierit: pro magno a deo qualia cōtinet iste psalm⁹: et forte nō qz desertus est ab illo: sed qz magis diligit nō acceperit: videritq̃ illa que hic sic audiuit esse p̃mia timētium deū: abū dare illis qui nō timēt deū: nutent gressus illius et effundant lapsu vestigia eius: et dicat in corde suo sine causa se deū timuisse: qz illa dona nō meruit que

pmisit timentib⁹ se: insup et illi acceperūt: qui eū nō solū nō timuerūt: sz etiā blasphemauerūt. Videte enī quid dicat.

Expositio psalmi.

Beatī omnes qui timēt dñm: qui ambulant in vijs eius. Labores fructuū tuorū māducabis: beat⁹ es et bene tibi erit. Adhuc possum⁹ et hic quis animales beatitudinē futuri seculi cogitare. Sed videte quid sequat. Uxor tua sicut vinea fertilis: in lateribus domus tue. Filij tui sicut nouellatio oliuay: in circuitu mense tue. Ecce sic benedicetur homo: qui timet dñm. Quō: Ut sit uxor ei⁹ tāq̃ vinea fertilis in laterib⁹ dom⁹ ei⁹: et filij ei⁹ circūdēt in circuitu mēsa ei⁹ tanq̃ oliuay nouellatio. Ergo pdiderūt mercedē suā: qui p̃pter deū etiā uxores ducere noluerūt: Sz ait qui noluit ducere uxore: Qualiter me deus b̃ndicet: Immo vō aut sic te b̃ndicet: aut te nō b̃ndicet. Aperta dicta sentētia est: Ecce sic b̃ndicet hō qui timet dñm. Quid hoc sibi g̃ vult fr̃es: Ne desiderādo t̃palē et terrenā felicitatē pdam⁹ celestē: p̃pheta tāq̃ inuolucru nobis cōstituit. Inuolucru hoc nescio qd̃ habet intus. Meminit autē caritas ṽra cū supiorē psalmū vobis tractarem⁹ q̃ est ante istuz: incurrisse nos in quēdā versum obscurū: vbi dictū ē: Sicut sagitte in manu potētis: sic filij excussorū: et cū quereremus: q̃ sint filij excussorū: visuz esse nobis suggerēte quātū credim⁹ dño: filios excussorum ap̃los esse dictos filios p̃phetarū. Quare: Quia p̃phete in enigmatib⁹ locuti sūt et figuris rerū: tāq̃ mysterioz inuolucris cooperuerūt intellectū: Qui intellect⁹ pdire nō potuit ad hoīes: nisi inuolucra illa excuterent. Uñ dicti sunt illi filij excussorū: qui de p̃phetis excussis p̃fecerūt. Ergo et nos excutiam⁹ istū: ne per inuolucra fallamur: et tāgētes qd̃ intus est: et nō vidētes: dicam⁹ forte lignū p̃ auro: aut testā p̃ argēto. Excutiam⁹ si videt caritati vestre: aderit dñs vt p̃cedat qd̃ intus est: maxime fr̃es mei: qz martyru natalicia celebramus. Quāta mala passi sūt martyres: quāta exilia: q̃ta tormēta: squalores carcerū: stricturas catenay: seuiicias feray: ardorē flāmay: aculeos stumeliay. Ista oia passi essent: nisi nescio qd̃ viderēt quo se tenderent qd̃ ad hui⁹ seculi felicitatē nō p̃tineret: Turpe est autē vt natalicia martyru cele-

Alia lra. t manu tua rum quia.

Alia lra. t vitis. t abnudās. t nouelle.

bant: illi qui occidebant ad ea que non videbant suspirabat: et ea que non videbant: apprehendere festinabant: et quod tardius occidebant: moras sibi fieri arbitrabant. Ergo frater felix martyr et vere felix: et nomine et corona: cuius hodie natalis est: contempsit mundum. An forte quod timebat dominum: inde erat felix: inde erat beatus: quia uxor eius tanquam vinea fertilis erat in terra: et filii eius circumdederunt mensam eius? Omnia ista perfecte habet: sed in corpore illius qui hic describitur: et quod sic ille intellexit: contempsit presentia: ut acciperet futura. Noueritis autem fratres non esse passum mortem: quam alii martyres passi sunt. Confessus est enim: dilator est ad tormenta: alio die inuentum est corpus exanime. Clauserunt enim illi carceres: sed corpori: non spiritui. Quae illic parabant torquere carnifices: absentez inuenerunt: perdidit seruiciam suam: iacebat exanimis sine sensu illis ne torqueret: cum sensu apud deum ut coronaretur. Unde et iste felix frater: non tantum nomine: sed et premio uite eterne: si ista dilexit. Ergo sic audiamus istum psalmum tanquam de christo dicatur: Et omnes heredes corpori christi et affecti membra christi ambulemus vias domini: et timeamus dominum timore casto: timore permanenti in seculum seculi. Est enim alius timor: quem caritas excludit: dicente Joanne: Timor non est in caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorem. Non de omni timore dicitur: quod mittit foras a caritate. Habes enim psalmum dicente: Timor domini castus permanens in seculum seculi. Alius ergo timor domini permanet: alius excludit. Timor qui excludit castus non est: qui autem permanet castus est. Quis est timor qui excludit? Signamini aduertere. Aliqui propterea tantum timeant: ne aliquid mali in terra patiantur: ne illis egritudo accedat: ne damnus: ne orbitas: ne alicuius amissio cari: ne exilium: ne damnatio: ne carcer: ne aliqua tribulatio: propterea timeant et tremunt. Adhuc timor iste non est castus: Adhuc audi: Alius non in hac terra pati timeat: sed gehennam timeat. Ubi terruit et dominus: Audistis cum euangelium legeret: Ubi vermis eorum non moritur: et ignis eorum non extinguit. Audiant hec homines: et quod vere futura sunt impijs: timeant et continent se a peccato. Habent timorem: et per timorem continent se a peccato. Timeant quidem: sed non amant iustitiam. Cum autem per timorem se continent a peccato: fit consuetudo iusticie: et incipit quod durum erat amari et dulcescit deus: et iam incipit homo iuste vivere:

propterea non quod timet penas: sed quod amat eternitatem. Exclusus est ergo timor a caritate: sed successit timor castus. Quis est iste timor castus? Secundum quem debemus fratres mei intelligere quod dictum est: Beati omnes qui timeant dominum qui ambulat in vijs eius. Si potuero digne dicere de isto timore casto: adiuuante domino nostro Iesu christo: multi fortassis hoc timore casto inflamabuntur in amorem castum. Nec possum explicare fortassis: nisi proposita aliqua similitudine. Pone aliquam feminam castam: timeantem virum. Alia pone adulteram: et ipsa timeat virum. Casta timeat: ne discedat vir. Adultera: ne veniat. Quid si ambo absentes sunt? Illa ne veniat. Illa ne tardet. Absens est quodammodo cui desponsatus sum: absens est qui nobis aram dedit spiritum sanctum: absens est qui nos redemit sanguine suo: sponsus ille quo nihil est pulchrius: qui quasi sedus apparuit inter manus persecutorum: de quo paulo ante dicebat Esaias: Et vidimus eum et non habuit speciem neque decorem. Ergo sponsus non ster sedus est: Absit. Quomodo illum virgines amarunt: que in terra maritos non quesierunt? Ergo persecutoribus sedus apparuit: et nisi eum sedum putaret: non insilieret: non flagellis cederet: non spinis coronaret: non sputis inhonestaret: sed quod sedus illis apparebat: fecerunt illi ista. Non enim habebant oculos viri christus pulcher videre. Qualibus oculis christus pulcher apparuit? Quales oculos querebat ipse christus: quando dicebat Philippo: Tanto tempore vobiscum sum et non me vidistis? Isti oculi mundati sunt: ut possint videre illam lucem: et leuiter tantum perstricti splendore: accendunt amore: ut sanari velint: et fiunt illuminati. Nam ut noueritis: quod pulcher est christus qui amat: audi prophetam: Speciosus forma pre filiis hominum. Omnes homines superat illius pulchritudo. Quare amamus? Quam audimus: quod passus est pro nobis. Quid amamus? Adhuc crucifixus: latus perforatus. An caritatem caritas amat? Amavit nos: ut redamarem eum: Et ut eum redamare possem: visitauit nos spiritu suo. Pulcher est ille et absens est. Interroget se sponsa: si casta est. In membris sumus omnes fratres mei: in membris ipsius sumus: ideo vnus homo sumus. Videat vnusquisque quale timorem habeat: an eum quem excludit caritas: an castum permanentem in seculo seculi. Adhuc probabit: dico et probabit: absens est sponsus noster: interroga conscientiam tuam. Uis ut veniat: an adhuc vis ut tardet?

māducatis panē doloris. Alio loco dicit amās iste: cuius voces in psalmo plerūq agnoscim⁹. Facte sunt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Uñ facte sunt lachryme panes: Bū dicit mihi quotidie vbi est deus tuus. Anteq̄ enī videamus euz qui nos dilexit: q̄ nobis pignus dedit: cui desponsati sumus: insultant nobis pagani: et dicūt. Ubi ē quē colunt christiani: Ostendant nobis quem colūt. Ecce ego ostēdo illis deū meuz: et ip̄i ostēdāt mihi deū suū. Būz tibi hoc dicit paganus: non inuenis qd̄ illi ostendas: qz nō est cui ostēdas. Re dis q̄ et plāgis ad deum: qz illi suspiras añ q̄ videas: et desiderio ip̄ius gemis: et quia in ip̄ius desiderio ploras: dulces sunt et ip̄e lachryme: et p̄ cibo tibi erūt: qz factus ē tibi et ip̄e panis die ac nocte dū dicitur tibi quotidie vbi est deus tuus. Sz veniet de⁹ tuus: de quo dicit: vbi est: et absterget lachrymas: et ip̄e p̄ pane lachrymarū succedit: et te in eternū saginabit: qz erit nobiscū vbum dei quo pascunt angeli. Interi mō labores fructuuz: postea fructus laboris. Labores fructuū tuorū manducabis: beatus es et bñ tibi erit. Beatus es: de p̄senti est: bñ tibi erit: de futuro est. Cum manducas labores fructuū tuorū: beatus es. Cū pueneris ad fructum laborū tuorū: bñ tibi erit. Quid dixit: Nam si bñ tibi erit: utiq̄ beatus eris: et si beatus eris: utiq̄ bene tibi erit. Sz interest inter spem et rē. Si spes tam dulcis: q̄to res dulcior erit: Jam veniam⁹ ad illā: Uxor tua: christo dicit. Ergo vxor eius ecclesia eius. Ecclesia ei⁹ vxor eius: nos ip̄i sicut vinea eius fertilis. Sz in quibus vinea fertilis: Videmus enim parietes istos intrātes multos steriles. Vide mus qz istos parietes intrant multi ebriosi: feneratores: mangones: querētes fortilegos: eūtes ad p̄cātatores et p̄cātatrices qñ ill caput dolet. Ista est fertilitas vinee: Ista ē vbertas vxoris: Nō ip̄a ē: Iste spine sunt. S non vbiq̄ spinosa. Habz quādam fertilitatē: et est vinea fertilis. Sed in quibus: In lateribus domus tue. Nō omnes dicunt latera domus. Quero enī que sint latera domus: Quid dicam: Parietes sūt: quasi lapides fortes. Si de hoc habitaculo corpali diceret: forte hoc intelligeremus latera. Latera dicimus domus: eos qui inherēt christo. Non enī sine causa et in s̄mone quotidiano dicimus de aliq̄ q̄ forte male agit: ex maloz⁹ psilijs am-

cor: d̄ illo dicit⁹: mala lara hz: Quid ē mala lara hz: Ad ali illi inherēt. Ergo et de alio bōa latera hz: bonis psilijs viuunt. Quid est hoc: Bonis cōsilijs regit. Ergo latera domus sunt illi qui inherent christo: nec sine causa et ip̄a coniunx de latere facta est. Uiro dormiente Eua facta est: moriente christo: ecclesia. Et illa de latere viri: cū costā detracta est: Et ista de latere viri: quādo latus lancea percussus ē: et sacramēta p̄ fluxerūt. Ergo vxor tua vt vinea fertilis. Sed in q̄bus: In lateribus dom⁹ tue. In alijs q̄ nō adherēt christo sterit: Sz nec illos in vinea computabo. Filij tui. Que ē vxor: et qui sunt filij: In istis carnalib⁹ nuptijs et coniugijs: alia vxor: et alij filij: i ecclesia que vxor: ip̄i filij. Ad ecclesiam enī p̄tinebāt apostoli: et in mēbris ecclesie erāt. Ergo in cōiuge ip̄ius erāt: et cōiunx erant s̄m portione suaz: quā in membris obtinebāt. Quare q̄ de illis dicit: cū recesserit ab eis sponsus: tūc ieiunabūt filij sponsi: Ergo ip̄a iunx: et ip̄a filij. Adix dico fratres mei: In v̄bis at̄ dñi iuenum⁹ ecclesiaz: et fres ip̄ius esse: et sorores ip̄ius esse: et m̄rem ip̄i esse. Nam cū ei nunciaret̄ mat̄ eius: et fres foris stantes: qz foris stabāt typū gerebāt. Quis typus m̄ris: Synagoga. Quis typus fratru carnaliū: Iudei foris stātes. Et foris stat synagoga. Iñā Adaria i laterib⁹ dom⁹ eius: et cognati ei⁹ ex v̄ginis Adarie p̄ sanguinitate veniētes: q̄ in eū crediderūt in laterib⁹ dom⁹ ei⁹: nō inq̄stum carnali cō sanguinitate iuncti erāt: s̄ inq̄stum verbuz dei audiebāt et faciebāt. Hoc enim respōdit dñs et ait: Que mihi m̄r: aut q̄ fratres: Uñ temptauerūt qd̄am dicere: qz christus matrē nō habuit: qz dixit: que mihi mater: Quare: Ergo Petrus et Jobes et Iacobus et alij apostoli p̄res nō habuerūt i fra: Et tñ qd̄ eis dicit. Nolite vobis dicere patres sup terrā: vnus est enī pater v̄r qui in celis est. Qd̄ q̄ in patre docebat discipulos: hoc in matre ip̄e demonstravit. Uult enī dñs: vt p̄ sanguinitatib⁹ terrenis p̄ponamus deum. Beter patri: qz p̄r est: defer deo: qz deus est. Generavit te p̄r accōmodo carnē suā: creavit te deus adhibēdo potentā suā. Ne irascat̄ p̄r cū deus illi p̄ponit: imo gaudeāt sibi tñ deferru: vt ille inuētus esset q̄ ei deberet p̄poni. Ergo qd̄ dicaz: Bñs quid ait: Que mihi m̄r: aut q̄ fratres: Et extendit man⁹ sup discipulos suos et ait: Ecce m̄r mea et fratres mei. Fra

enī z nō videbat bona q̄ in terra dimiserat. Hec erat vita ipsius talis: z bona illa nō videbat. Ergo tu talia desiderā bona que videas omēs dies vite tue: id est vt cuz ip̄s bonis viuas in eternū. Que sunt ergo illa bona fratres attendite. Bici possunt bona ista: Aurū est: argentū est: fundus amen⁹ est: marmorati parietes sunt: tecta laqueata sunt: Absit. Ista abundantius pauperes habēt in hac vita. Plus ē q̄ pauperi videre celū stellatū: q̄ diuini tectum inauratū. Fratres ergo qd̄ est illud bonum quo accēdimur: cui suspiramus: quo inflāmur: Propter qd̄ bonū adipiscendū z vidēdū tantos labores sustinem⁹ sicut audistis cū legeret ap̄tus: quia omēs q̄ volūt pie viuere in christo Jesu p̄secutionē patiunt. Nō enī modo: qz diabolus p̄ reges nō seuit: iō christiani nō patiunt p̄secutionē: Si mortuus est diabolus: mortue sunt p̄secutōes. Si aut̄ ille aduersarius noster viuit: vnde nō temptatiōes suggerit: Unde nō seuit: Unde nō minas aut scādala pcurat: Si incipias pie viuere: videbitis: quia omīs qui vult pie viuere in christo Jesu p̄secutionem patiet. Propter qd̄ ergo patimur tantas p̄secutōes: Si enī in hac vita i christo sperantes sum⁹ tantū ait ap̄tus: miserabiliores sumus oib⁹ hoib⁹. Propter qd̄ damnati sunt ad bestias martyres: Qd̄ ē illd̄ bonū: Bici potest: Unde: Aut que lingua dicat: Aut que auris audiāt: Et qd̄ez illud nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit. Amemus tñ: pficiam⁹ tantū. Uidens enī qz pugne nō desunt: z pugnam⁹ cū p̄cupiscētis n̄ris. Pugnamus foris cū infidelib⁹ z inobediētib⁹ hoib⁹: pugnamus intus cū suggestiōib⁹: cū p̄turbatiōibus carnalib⁹. Ubicqz pugnam⁹ adhuc: qz corp⁹ qd̄ corrupit̄ aggrauat aīaz. Pugnamus adhuc: qm̄ si sp̄s vita est: tamē corpus mortuū est p̄pter peccatū. S̄ qd̄ futurū est: Si aut̄ sp̄s eius habitat in vobis: qui suscitauit christū ex mortuis: viuificabit z mortalia corporalia v̄ra p̄p̄ sp̄m q̄ habitat i vob. Cū q̄ viuificata fuerit mēbra n̄ra mortalia: iā nihil resistet sp̄i n̄ro: nō fames erit: nō sitis erit: qz d̄ corruptiōe corporis ista nascūt. Jō reficis: qz a te aliqd̄ deficit. Cōcupiscēte delectatiōem carnaliū p̄tra nos pugnat. Mortē portam⁹ infirmitate corporis: h̄ cū mors ipsa cōuersa fuerit in illā icōmutabilitatē: z corruptibile b̄ induerit incorruptiōz: z mortale b̄ iduerit imor-

talitatez: qd̄ audiet tūc mors: Ubi ē mors p̄tēno tua: Ubi ē mors acule⁹ tu⁹: Et forte morit̄ z dicat. Restāt aliq̄ inimici nō sequitur nouissima inimica mors: cū hec destructa fuerit immortalitas succedit. Si nullus erit inimicus: q̄si nouissima destruet mors. Bonū n̄m cui suspiramus pax erit. Ecce bonū fratres: magnū bonū pax vocatur. Querebatis qd̄ vocaret: Aurū ē: an argētū ē: an fund⁹: an vestis: Pax ē: Nō pax q̄ lem inf̄ se h̄nt hoies: infidā: instabile: mutabile: incertā: nec pax talis q̄le secū habz ip̄e vn⁹ hō. Bixim⁹ enī: qz z secuz pugnat hō. Usqz quo domiet omnes cupiditates adhuc pugnat. Qualis q̄ pax: Quā oculus nō vidit: nec auris audiuit: Qual pax: Be hierusalē: qz hierusalēz interpretat̄ visio pacis. Si q̄ b̄ndicat te d̄ns ex Syon: et videas bona que sunt hierusalem: z videas oēs dies vite tue. Et videas: Non filios tuos tantū: sed filios filiorū tuorū. Quid est filios tuos: Opa tua que b̄ agis. Qui sunt filij filiorū: Fructus operū tuorū. Facis elemosynas: filij tui sunt: p̄p̄ elemosynas accipis vitā eternā. Filij filiorū tuorū sunt. Videas filios filiorū tuorū: et erit qd̄ sequitur: quo concludit. Pax super israel. Hec pax vobis p̄dicat̄ a nobe: ipsa amatur̄ a nobis: ipsa vt a vobis amet: optamus. Ad illā pacem pueniūt: q̄ z hic pacifici fuerint. Illi sunt z hic pacifici: q̄ et ibi: Qui circūcūt mensam domini tāq̄ no uellatio oliuaz: vt non sit sterit̄ arbor: qualis fuit illa ficulnea: vbi fructum nō inuēit esuriēs d̄ns: Et videtis qd̄ ei cōtigerit: folia sola habebat: fructū non habebat. Sic sunt qui v̄ba habēt: z facta nō habēt. Teniēs esuriēs d̄ns: nō inuenit qd̄ māducat: qz fidē n̄ram z facta bona esurit d̄ns. Pascamus illū b̄n viuendo: z pascet in eternū nobis viuere donādo.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXVII.

Incipit Tractatus de ps̄. CXXVIII.

Prefatio.

Psalmus quem cantauim⁹ breuis est: S̄ sicut scriptum est in euāgelio de Zacheo statura breuis: z magnus in ope. Sicut scriptum est de illa vidua q̄ duo minuta misit in gazophylatiū: Breuis pecunia: s̄ magna caritas. Sic z iste psalmus: si v̄ba numeres: breuis est: si sentētiās appendas: magnus est. Non ergo nos poterit diutius vsqz ad fastidiū detinere. Qua re aduertat prudentia v̄sa: et